

Şubat 2024

Eğitim Materyali

İklimle ilgili konuların finansal tablolar üzerindeki etkisi

Haziran 2023'te Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB), UFRS S1 Sürdürülebilirlik ile İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler (UFRS S1) ve UFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar (UFRS S2) adlı standartları yayınlamıştır. ISSB bu Standartların uygulanmasını destekleyeceğini taahhüt etmiştir. ISSB personeli tarafından geliştirilen bu eğitim materyali, bu taahhüdün yerine getirilmesinin bir parçasıdır.

KGGK tarafından ISSB standartlarıyla tam uyumlu Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları da Aralık 2023 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

İklim değişikliği; şirketlerin iş modelleri, nakit akışları, finansal durumu ve finansal performansı üzerindeki potansiyel etkisi nedeniyle yatırımcıların ve diğer TFRS paydaşlarının giderek daha fazla ilgi gösterdiği bir konu hâline gelmiştir. Çoğu sektör, iklim değişikliğinden etkilenmiş veya muhtemelen etkilenecektir ve söz konusu değişikliğin etkilerini yönetme çabası içerisindedir. Ancak bazı şirket, sektör ve faaliyetler diğerlerinden daha fazla etkilenecektir.

TFRS'ler, iklimle ilgili konulara açıkça atıfta bulunmaz. Ancak şirketler, bir bütün olarak finansal tablolar bağlamında iklimle ilgili konuların etkisinin önemli olduğu durumlarda, TFRS'leri uygularken söz konusu hususları dikkate almalıdır. Bilginin ihmal edilmesi, yanlış sunulması veya anlaşılmasının zorlaştırılmasının makul bir şekilde finansal tabloların birincil kullanıcılarının (bundan böyle yatırımcılar olarak anılacaktır) belirli bir şirket hakkında finansal bilgi sağlayan finansal tablolara dayanarak aldıkları kararları etkilemesi hâlinde bilgi önemlidir. Örneğin, yönetimin bir şirketin finansal tablolarını hazırlarken iklimle ilgili konuları nasıl değerlendirdiğine ilişkin bilgiler, yönetimin yaptığı önemli muhakeme ve tahminler açısından önemli olabilir.

Aşağıdaki tabloda, TFRS'lerin Şirketlerin bazı Standartlarda yer alan ilkeleri uygularken iklimle ilgili konuların etkilerini ne zaman dikkate almasını gerektirebileceğini gösteren örnekler yer almaktadır. Liste kapsamlı değildir – TFRS'leri uygularken iklimle ilgili konuların ilgili olduğu başka durumlar da olabilir (örneğin, tanımlanmış fayda yükümlülüklerinin ölçümüyle ilgili durumlar gibi). Bu eğitim materyali, TFRS'leri

uygulayanlara yardımcı olmak için belirli TFRS hükümlerine referans yapmaktadır. Örnek olması amacıyla verildiğinden ötürü, tablodaki açıklamalar her zaman ilgili hükümleri tam olarak açıklamaz; bu nedenle, finansal tablolar hazırlanırken Standartlardaki hükümlere başvurulması önemlidir. Bu belge, yönetim yorumlarını ele almamaktadır.

Aşağıdaki tabloda özetlenen belirli hükümlere ek olarak, TMS 1 *Finansal Tabloların Sunuluşu*, iklimle ilgili konuları ele alırken ilgili olabilecek bazı kapsayıcı hükümler içerir. Örneğin, TMS 1'in 112. paragrafı, TFRS'ler tarafından özel olarak gerekli kılınmayan ve finansal tabloların başka bir yerinde sunulmayan ancak herhangi bir finansal tablonun anlaşılmasıyla ilgili bilgilerin açıklanmasını zorunlu kılar. Bu paragraf, TMS 1'in 31. paragrafı ile birlikte, bir şirketin finansal tablolarında herhangi bir önemli bilginin eksik olup olmadığını değerlendirmesini gerektirir, diğer bir deyişle, bir şirketin; TFRS'lerdeki belirli hükümlere uyulmasının yatırımcıların belirli işlem, olay ve koşulların şirketin finansal durumu ve finansal performansı üzerindeki etkisini anlamalarını sağlamak için TFRS'lerdeki belirli hükümlere uyulmasının yetersiz kaldığı durumlarda ek açıklama yapıp yapmamayı değerlendirmesi gerekir. Bu nedenle şirketler, yatırımcıların iklimle ilgili konuların şirketin finansal durumu ve finansal performansı üzerindeki etkisini anlamalarını sağlamak için TFRS'lerdeki belirli hükümlere uyulmasının yetersiz kaldığı durumlarda ek açıklama yapıp yapmamayı değerlendirmelidir. TMS 1'deki bu kapsayıcı hükümler, özellikle finansal durumu veya finansal performansı iklimle ilgili konulardan etkilenen şirketler için geçerli olabilir.

TFRS'ler ¹	İklimle ilgili konuların finansal tablolar üzerindeki etkisi
<p>TMS 1 <i>Finansal Tabloların Sunuluşu</i> 25-26, 122-124, 125-133 Paragrafları</p>	<p>Tahmin Belirsizliğinin Kaynakları ve Önemli Yargılar</p> <p>Bir şirketin geleceğe ilişkin yaptığı varsayımlar, gelecek finansal yılda varlık ve yükümlülüklerin defter değerlerinde önemli bir düzeltmeye neden olma riskini taşıyorsa, TMS 1, bu varsayımlar ile bu varlık ve yükümlülüklerin niteliği ve defter değeri hakkında bilgilerin açıklanmasını gerektirir. Örneğin; bu konular, bir varlığın değer düşüklüğü için test edilirken gelecekteki nakit akışlarının tahminleri veya hizmetten çıkarma yükümlülüğünü yerine getirmek için gerekli olan en iyi harcama tahmini gibi tahminleri geliştirmek için kullanılan varsayımları etkileyen belirsizlikler yarattığında bu durum, iklimle ilgili konular hakkındaki varsayımların açıklanmasının gerekli olabileceği anlamına gelir. Şirketler bu açıklamayı, yatırımcıların yönetimin gelecekle ilgili yargılarını anlamalarına yardımcı olacak şekilde sunmalıdır. Sağlanan bilgilerin niteliği ve kapsamı değişebilse de örneğin varsayımların niteliğini veya defter değerlerinin bunların hesaplanmasının altında yatan yöntemlere, varsayımlara ve tahminlere duyarlılığını ve duyarlılığın nedenlerini içermelidir.</p> <p>TMS 1 ayrıca, finansal tablolarda muhasebeleştirilen tutarlar üzerinde en önemli etkiye sahip olan yönetimin yaptığı muhakemelerin (tahmin içerenler dışında) açıklanmasını gerektirir. Örneğin, iklimle ilgili konulardan özellikle etkilenen bir sektörde faaliyet gösteren bir şirket, TMS 36 <i>Varlıklarda Değer Düşüklüğü</i>'nü uygulayarak bir varlığı değer düşüklüğü açısından test edebilir ancak değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirmez. Bu şirketin yönetimin yaptığı muhakemeleri -örneğin varlığın nakit yaratan biriminin belirlenmesindeki gibi muhakemeleri- şirketin finansal tablolarında muhasebeleştirilen tutarlar üzerinde en önemli etkiye sahip olanlar arasındaysa açıklaması gerekir.</p> <p>İşletmenin Sürekliliği</p> <p>TMS 1; yönetimin finansal tabloları hazırlarken, işletmenin sürekliliğini devam ettirebilme gücünü değerlendirmesini gerektirir. Yönetim, işletmenin sürekliliği varsayımının geçerli olup olmadığını değerlendirirken, bununla sınırlı olmamakla birlikte, raporlama döneminin sona erdiği tarihten itibaren en az on iki aylık dönemi kapsayacak şekilde gelecek hakkında elde edilebilen bütün bilgileri dikkate alır. İklimle ilgili konuların, bir şirketin sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturan olay veya koşullarla ilgili önemli belirsizlikler yaratması durumunda, TMS 1 bu belirsizliklerin açıklanmasını gerektirir. Yönetim, işletmenin sürekliliği varsayımıyla ilgili açıklama gerektiren önemli belirsizlikler olmadığı sonucuna vardığında, ancak bu sonuca varmak önemli muhakemelerde bulunulmasını gerektiriyorsa (örneğin, planlanmış herhangi bir azaltımın uygulanabilirliği ve etkinliği hakkında), TMS 1 bu muhakemenin açıklanmasını gerektirir.</p>
<p>TMS 2 <i>Stoklar</i> 28-33 Paragrafları</p>	<p>İklimle ilgili hususlar, bir şirketin stoklarının değer kaybetmesine, satış fiyatlarının düşmesine veya tamamlanma maliyetlerinin artmasına neden olabilir. Sonuç olarak, stokların maliyeti geri kazanılamazsa, TMS 2, şirketin bu stokları net gerçekleşebilir değerlerine indirgemesini gerektirir. Net gerçekleşebilir değer tahmini, stoklardan elde edilmesi beklenen tutara ilişkin tahmin anında mevcut olan en güvenilir kanıtlara göre yapılır.</p>
<p>TMS 12 <i>Gelir Vergileri</i> 24, 27-31, 34,56 Paragrafları</p>	<p>TMS 12, genel olarak şirketlerin indirilebilir geçici farklar ve kullanılmamış mali zararlar ve avantajlar için bu tutarların düşülebileceği kadar gelecekteki vergiye tabi kârın elde edilmesinin muhtemel olduğu ölçüde ertelenmiş vergi varlıklarını muhasebeleştirmesini gerektirir. İklimle ilgili konular, bir şirketin gelecekteki vergilendirilebilir kâr tahminini etkileyebilir ve şirketin ertelenmiş vergi varlıklarını muhasebeleştirememesine veya önceden muhasebeleştirilmiş ertelenmiş vergi varlıklarını finansal tablo dışı bırakmasına neden olabilir.</p>

¹ Bu sütun, tabloda verilen açıklamaları destekleyen paragraflara atıfta bulunur. İklimle ilgili hususlar, TFRS'lerdeki diğer paragrafların uygulanmasıyla da ilgili olabilir.

TFRS'ler	İklimle ilgili konuların finansal tablolar üzerindeki etkisi
<p>TMS 16 <i>Maddi Duran Varlıklar ve TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar</i> TMS 16 7, 51, 73, 76 Paragrafları TMS 38 9-64, 102, 104, 118, 121, 126 Paragrafları</p>	<p>İklimle ilgili konular, araştırma ve geliştirme de dâhil olmak üzere ticari faaliyetleri ve operasyonları değiştirmek veya uyarlamak için harcama yapılmasını gerektirebilir. TMS 16 ve TMS 38, maliyetlerin varlık olarak (maddi duran varlık veya maddi olmayan duran varlık olarak) muhasebeleştirilmesine ilişkin gereklilikleri belirtir. TMS 38 ayrıca bir raporlama dönemi boyunca gider olarak muhasebeleştirilen araştırma ve geliştirme harcamalarının toplam tutarının açıklanmasını gerektirir.</p> <p>TMS 16 ve TMS 38, şirketlerin varlıkların tahmini kalıntı değerlerini ve beklenen faydalı ömürlerini en az yılda bir kez gözden geçirmelerini ve cari ve -iklimle ilgili konulardan kaynaklanabilecek olanlar gibi- takip eden dönemlerde finansal tablolarda muhasebeleştirilen amortisman veya itfa paylarındaki değişiklikleri yansıtmalarını gerektirir. İklimle ilgili konular; örneğin eskime, yasal kısıtlamalar veya varlıklara erişilememesi nedeniyle varlıkların tahmini kalıntı değerlerini ve beklenen faydalı ömürlerini etkileyebilir. Şirketlerin ayrıca, her bir varlık sınıfı için beklenen faydalı ömürleri ve tahmini kalıntı değerlerdeki veya beklenen faydalı ömürlerdeki herhangi bir değişikliğin niteliğini ve miktarını açıklaması gerekir.</p>
<p>TMS 36 <i>Varlıklarda Değer Düşüklüğü</i> 9-14, 30, 33, 44, 130, 132, 134-135 Paragrafları</p>	<p>TMS 36, şirketlerin şerefiyenin değer düşüklüğünü ve maddi duran varlıklar, kullanım hakkı varlıkları ve maddi olmayan duran varlıklar gibi varlıkların değer düşüklüğünü değerlendirmek için geri kazanılabilir tutarları tahmin etmesi gereken durumlar için gereklilikleri ortaya koymaktadır. Bir şirketin, her raporlama döneminin sonunda herhangi bir değer düşüklüğü göstergesi olup olmadığını değerlendirmesi gerekir. İklimle ilgili konular, bir varlığın (veya bir varlık grubunun) değer düşüklüğüne uğradığına dair göstergelere yol açabilir. Örneğin, sera gazı yayan ürünlere olan talepteki düşüş, bir üretim tesisinin değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin gösterge olabilir ve varlığın değer düşüklüğü için test edilmesini gerektirebilir. TMS 36 ayrıca, bir şirketin faaliyet gösterdiği çevrede işletme üzerinde olumsuz etkisi olan önemli değişiklikler gibi işletme dışı bilgilerin (örneğin mevzuat değişiklikleri dâhil) değer düşüklüğünün bir göstergesi olduğunu belirtir.</p> <p>Kullanım değeri kullanılarak geri kazanılabilir tutarın tahmin edilmesi durumunda, TMS 36, bir şirketin bunu, bir varlıktan elde etmeyi beklediği gelecekteki nakit akışlarının tahminini ve söz konusu gelecekteki nakit akışlarının tutarı veya zamanlamasında olabilecek değişikliklerle ilgili beklentileri yansıtarak yapmasını gerektirir. İşletmenin; nakit akışı projeksiyonlarını, yönetimin gelecekteki ekonomik koşullara ilişkin en iyi tahminini temsil eden makul ve desteklenebilir varsayımlara dayandırması gerekir. Bu, şirketlerin iklimle ilgili konuların söz konusu makul ve desteklenebilir varsayımları etkileyip etkilemediğini değerlendirmesini gerektirir. TMS 36, bir varlığın mevcut durumu için gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesini gerektirir, dolayısıyla gelecekteki yeniden yapılandırmalardan veya varlığın performansının artırılmasından kaynaklanması beklenen tahmini nakit akışları hariç tutulur.</p> <p>TMS 36, örneğin üretim maliyetlerini artıran emisyon azaltma mevzuatının uygulamaya konulması gibi, bir değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesine yol açan olay ve koşulların açıklanmasını gerektirir. Belirli durumlarda, varlığın geri kazanılabilir tutarını tahmin etmek için kullanılan temel varsayımların yanı sıra bu varsayımlardaki makul olası değişikliklerle ilgili bilgilerin de açıklanması gerekir.</p>

TFRS'ler	İklimle ilgili konuların finansal tablolar üzerindeki etkisi
<p>TMS 37 <i>Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar ve TFRS Yorum 21 Vergi ve Vergi Benzeri Yükümlülükler</i></p> <p>TMS 37 14-83, 85-86 Paragrafları</p> <p>TFRS Yorum 21 8-14 Paragrafları</p>	<p>İklimle ilgili konular, TMS 37 uygulanan finansal tablolarda yükümlülüklerin muhasebeleştirilme, ölçüm ve açıklanmalarını etkileyebilir. Örneğin:</p> <ul style="list-style-type: none"> iklimle ilgili hedeflerin karşılanamaması veya belirli faaliyetlerin caydırılması veya teşvik edilmesi amacıyla hükümetler tarafından uygulanan vergi benzeri yükümlülükler, çevresel zararın giderilmesi için yasal gereklilikler, ekonomik açıdan dezavantajlı hâle gelebilecek sözleşmeler (örneğin, potansiyel gelir kaybı veya mevzuattaki iklimle ilgili değişikliklerin bir sonucu olarak artan maliyetler nedeniyle) iklimle ilgili hedeflere ulaşmak için ürün veya hizmetlerin yeniden tasarlanmasına yönelik yeniden yapılandırmalar.² <p>TMS 37, bir karşılığın veya koşullu yükümlülüğün niteliğinin açıklanmasını ve ilgili ekonomik fayda çıkışlarının tutarı veya zamanlamasına ilişkin belirsizliklerin açıklanmasını gerektirir. Yeterli bilgi sağlamak için gerekli olduğu durumlarda, TMS 37, karşılık tutarına yansıtılan gelecekteki olaylar hakkında yapılan önemli varsayımların da açıklanmasını gerektirir.³</p>
<p>TFRS 7 <i>Finansal Araçlar: Açıklamalar</i> 31-42, B8 Paragrafları</p>	<p>TFRS 7, finansal araçlardan kaynaklanan risklerin niteliği ve kapsamı ve şirketin bu riskleri nasıl yönettiği hakkında bilgiler dâhil olmak üzere, bir şirketin finansal araçlarına ilişkin bilgilerin açıklanmasını gerektirir. İklimle ilgili konular, bir şirketi finansal araçlarla ilgili risklere maruz bırakabilir. Örneğin, kredi verenler için, iklimle ilgili konuların beklenen kredi zararlarının ölçümü veya kredi riskinin yoğunlaşması üzerindeki etkisi hakkında bilgi sağlamak gerekli olabilir. Hisse senedi yatırımcı sahipleri için, piyasa riski yoğunlaşmalarını açıklarken, endüstriye veya sektöre göre yatırımlar hakkında bilgi vermek, iklimle ilgili risklere maruz kalan sektörleri belirlemek gerekli olabilir.</p>
<p>TFRS 9 <i>Finansal Araçlar</i> 4.1.1(b), 4.1.2A(b), 4.3.1, 5.5.1- 5.5.20, B4.1.7 Paragrafları</p>	<p>İklimle ilgili konular, finansal araçların muhasebeleştirilmesini çeşitli şekillerde etkileyebilir. Örneğin, kredi sözleşmeleri, sözleşmeden doğan nakit akışlarını bir şirketin iklimle ilgili hedeflere ulaşmasına bağlayan şartlar içerebilir. Bu hedefler, kredinin nasıl sınıflandırılacağını ve ölçüleceğini etkileyebilir (yani, alacaklının, finansal varlığın sözleşmeye bağlı koşullarının yalnızca anapara ve ödenmemiş anapara tutarına ilişkin faiz ödemelerinden oluşan nakit akışlarına yol açıp açmadığını değerlendirirken bu koşulları dikkate alması gerekir). Borçlu için bu hedefler, ana sözleşmeden ayrılması gereken saklı türev ürünlerin olup olmadığını etkileyebilir.</p> <p>İklimle ilgili konular, alacaklının kredi zararlarına maruz kalmasını da etkileyebilir. Örneğin, orman yangınları, seller veya politika ve düzenleyici değişiklikler, borçlunun alacaklıya olan borç yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca varlıklar, borç verenler için teminatın değerini etkileyerek erişilemez veya sigorta edilemez hale gelebilir. Beklenen kredi zararlarının muhasebeleştirilmesinde ve ölçülmesinde, TFRS 9 aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan mevcut olan tüm makul ve desteklenebilir bilgilerin kullanılmasını gerektirir. İklimle ilgili konular; örneğin, gelecekteki potansiyel ekonomik senaryoların çeşitliliğini, borç verenin kredi riskindeki önemli artışlara ilişkin değerlendirmesini, bir finansal varlığın kredi açısından değer düşüklüğüne uğramış olup olmadığını ve/veya beklenen kredi zararlarının ölçümünü etkileyebileceğinden ilgili olabilirler.</p>

² Temmuz 2022'de IFRS Yorum Komitesi, Negatif Düşük Emisyonlu Taşıt Kredileri (TMS 37) hakkında bir gündem kararı yayınladı.

³ TMS 37, çok nadir durumlarda, bilgilerin açıklanmasının şirketin diğer taraflarla olan bir ihtilaftaki konumuna ciddi şekilde zarar vermesi beklenmediği sürece bu açıklamaları gerektirir. Bu durumda, bilgilerin açıklanmadığı gerçeği ve gerekçesi ile birlikte anlaşmazlığın genel niteliğinin açıklanması gerekir (paragraf 92).

TFRS'ler	İklimle ilgili konuların finansal tablolar üzerindeki etkisi
TFRS 13 <i>Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü</i> 22, 73-75, 87, 93 Paragrafları	<p>İklimle ilgili konular, finansal tablolardaki varlık ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değer ölçümlerini etkileyebilir. Örneğin, piyasa katılımcılarının iklimle ilgili potansiyel mevzuata ilişkin görüşleri, bir varlığın veya borcun gerçeğe uygun değerini etkileyebilir.</p> <p>İklimle ilgili konular, gerçeğe uygun değer ölçümleriyle ilgili açıklamaları da etkileyebilir. Özellikle, gerçeğe uygun değer hiyerarşisinin 3. seviyesinde kategorize edilen gerçeğe uygun değer ölçümleri, ölçümlerinde önemli olan gözlemlenemez girdiler kullanır. TFRS 13, gözlemlenemeyen girdilerin, iklimle ilgili riski içerebilecek risk hakkındaki varsayımlar da dâhil olmak üzere, piyasa katılımcılarının fiyatlandırma yaparken kullanacakları varsayımları yansıtmasını gerektirir. TFRS 13, bu gerçeğe uygun değer ölçümlerinde kullanılan girdilerin açıklanmasını ve tekrarlayan gerçeğe uygun değer ölçümleri için, bu girdilerdeki bir değişikliğin önemli ölçüde daha yüksek veya daha düşük bir gerçeğe uygun değer ölçümüne yol açması durumunda gerçeğe uygun değer ölçümünün gözlemlenemeyen girdilerdeki değişikliklere olan duyarlılığının açıklanmasını gerektirir.</p>
TFRS 17 <i>Sigorta Sözleşmeleri</i> 33, 40, 117 Paragrafları ve EK A 121-128	<p>İklimle ilgili konular, sigorta konusu olayların sıklığını veya büyüklüğünü artırabilir veya meydana gelme zamanlamasını hızlandırabilir. İklimle ilgili konulardan etkilenebilecek sigorta konusu olaylara örnek olarak iş kesintisi, mülk hasarı, hastalık ve ölüm sayılabilir. Bu nedenle, iklimle ilgili konular, TFRS 17 uygulanarak sigorta sözleşmesi yükümlülüklerini ölçmek için kullanılan varsayımları etkileyebilir. İklimle ilgili konular, aşağıdakilerle ilgili gerekli açıklamaları da etkileyebilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) TFRS 17'yi uygularken yapılan önemli muhakemeler ve muhakemelerdeki değişiklikler ve (b) Bir şirketin maruz kaldığı riskler, risk yoğunlaşmaları, riskleri nasıl yönettiği ve risk değişkenlerindeki değişikliklerin etkisini gösteren duyarlılık analizi